

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane po-
sitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 2.

Sobota, 7. januarja 1933.

Leto VIII.

Borba za skrajšanje delovnega časa.

Neovržni dokazi v prid skrajšanja delovnega časa.

(IGB.) Dne 10. januarja 1933 se sestane v Ženevi konferenca zastopnikov vseh treh strank (podjetnikov, delavcev in vlad), ki jo mednarodna strokovna zveza že dolgo časa zahteva, da se posvetuje o tehničnih problemih glede skrajšanja delovnega časa. Sklepi te konference se potem predložijo dne 31. marca 1933 sklicani sedemnajsti mednarodni konferenci urada dela, ki naj končno sklene konvencijo.

Ti sklepi morejo ugotoviti le eno, da je neglede na krizo ali pa glede na njo znatno skrajšanje delovnega časa postala naravna nujnost!

Če bi tega dejstva v okviru svojega že večletnega boja strokovna internacionala ne bila že tolikokrat dokazala, bi zadostovala tudi pravkar na kongresu ameriške strokovne zveze sprejeta resolucija, da odpravi vsakršen dvom o pravilnosti tega stališča. Sklep, ki je bil glavni predmet kongresa ameriške strokovne zveze, pravi dobesedno: »Tehnične izboljšave, zlasti potom avtomatičnih in polavtomatičnih strojev, so tako napredovale, da nezaposlenosti celo tedaj ne bi bilo mogoče odpraviti, če bi se tudi v vsem gospodarstvu uveljavil najkrajši delovni čas in najvišje mezde, ki so bile pred krizo splošno uvedene.«

Isti sklep potrjuje to dejstvo s številskimi: Že leta 1929., ko je gospodarstvo doseglo najvišjo stopnjo produktivnosti, je bilo 2,4 milijone nezaposlenih. V primeri z letom 1919. je do 1929. produktivnost narasla za 42%, število delavcev v tovarnah pa je v primeri z letom 1919. padlo za 241.000. Železnice prevažajo večjo množino blaga, pa so kljub temu v tem času odpustile 362.000 delavcev. Premogovniki so odpustili 122.000, kmetijstvo pa celo 800.000 delavcev!

Zveza ameriških strokovnih organizacij zahteva: 1. Parlament naj v državnih službah določi delovni čas največ 30 ur na teden (kar bo v prid enemu milijonu delavcev). 2. Železnice naj delajo po šest ur na dan. 3. Izvede naj se velika propaganda za uvedbo petdnevnega tedna in šesturno delo v zasebni industriji, pri čemer, če bi bilo potrebno, se naj izvede tudi prisilna akcija. Določi naj se eventuelno zveza, ki naj s tem bojem prične. (Ko je bila leta 1897. v Zedinjenih državah izdana parola za uvedbo osemurnega delavnika, so to vlogo prevzeli privatni nameščenici — zveza pisarjev. Op. ur.) 4. S skrajšanjem delovnega časa se naj zahteva obenem zvišanje mezd.

Zveza ameriških strokovnih organizacij se s svojimi zahtevami ne vda, ja nikakršnim utopijam. Že za vlade Hooverja so na zahtevo strokovnih organizacij pričeli v nekaterih državnih obratih skrajševati delovni čas. Demokratska in republikanska stranka sta se nedavno vsaka na svojem letnem zborovanju izrecno izjavili za skrajšanje delovnega časa.

Zedinjene države, en cel kontinent, zahtevajo skrajšanje delovnega časa. Delavske organizacije vseh dežel in vseh smeri stoje na istem stališču. Nobenega znanstvenika, ki se more smatrati resnim, ni proti tej akciji.

Na pripravljeno tehnično konferenco v Ženevi apelira ves svet in pričakuje od nje soglasen odgovor!

Mezdno gibanje rudarjev drž. rudnikov.

Pred novimi pogajanjmi.

Po več kot osem mesečnih prošnjah in protestih je Generalna direkcija ministrstva za rude in šume v Beogradu, odredila Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu, da je sklicala mezdno razpravo za dne 12. januarja t. l. v Sarajevu.

Upravičenost delavstva po zahtevi revizije sedaj veljavnega »Radnega ugovora« leži na dlani, ker je uprava drž. rudarskih podjetij pri razpravah v februarju mesecu lanskega leta zahtevala samo znižanje, mesto da bi bila pristala na primerno povišanje takratnih plač, s čemur se delavski zastopniki naravno niso mogli strinjati in je uprava enostransko s 1. aprilom l. l. uveljavila nov mezdni sistem, ki je v primeru s prejšnjim še veliko slabši.

Upamo, da bo sedaj uprava drž. rudnikov bolj uvidevna, zakaj mislimo, da je imela dovolj prilike spoznati obupen gospodarski položaj svojih rudarjev, v primeri z rudarji privatnih rudnikov, kar gotovo ni bilo v dobro njenemu ugledu.

Zahteve rudarjev so zelo minimalne in se glase:

1. Uvede naj se popolnoma nov mezdni sistem, kateri naj nadomesti sedanje komplicirane. Določi naj se 5 mezdnih kategorij, v katere se naj delavstvo uvršča tako, kakor je to v Pravilniku za Bratovske skladišnice in sicer: I. kat. (po P. o B. S. II.) Din 40.—, II. kat. Din 36.—, III. kat. Din 33.—, IV. kat. Din 30.—, V.

kat. Din 25.— kot temeljna plača na storjeni žiti.

2. Akordne postavke se naj uredi tako, da bo njih povprečje znašalo 25% nad temeljno plačo dotične kategorije. Sedaj veljavne doklade naj popolnoma odpadejo.

3. Razlika v akordu naj znaša in sicer: pri učnem kopaču 90% in vozaču 85% zaslužka kopača.

4. Delavca se z dosežene kategorije ne sme premestiti v nižjo.

5. Kot deputat naj služi vedno produkcija dotičnega rudnika, na katerem delavstvo svojo službo vrši in naj znaša: pri rudniku Zabukovca, za oženjene 48 mt., za samce 20mt.; pri rudniku Velenje, za oženjene 75 mt., za samce 30 mt. letno, in poleg tega še po 1 voziček drv mesečno za oženjenega in tudi za samca, če živi v skupnem gospodinjstvu s starši.

6. Plačan dopust se naj prične z dovršitvijo 2-letne službene dobe in se naj stopnjuje za 1 dan z vsakim nadaljnjim letom dovršene službe.

7. Starostna službena premija naj znaša letno: od 5 let službe naprej po Din 80.—, od 10 let naprej po Din 200.—, od 15 let naprej po Din 300.—, od 15 let naprej pa za vsakih nadaljnjih dovršenih 5 let po Din 50.— več.

8. Rudniški konzumi, oziroma blagovna oddajališča se naj uredi tako, da bodo imeli na zalogi vse življenjske potrebščine in bo njih prodajna cena odgovarjala določilom obrtnega zakona čl. 214, odst. 2.

9. Z delovno pogodbo (Radni ugovor) se ne smejo kršiti pravice delavstva, pridobljene po obstoječi socialno-zaslužni zakonodaji.

10. Vse ostale določbe sedaj veljavnega »Radnega ugovora«, v kolikor ne nasprotujejo zgoraj navedenim točkam, naj še ostanejo v nadalje v veljavi.

Odstavljeni fašistični tajnik pobegnil.

Turatti v Franciji.

Fašistični tajnik Turatti je imel svoje muhe, ki so presedale Mussoliniju. Zato je Mussolini Turattija odstavil in ga interniral ob Gardskem jezeru v severni Italiji. Turatti je bil ugleden član rimske »boljše« družbe in izpočetka naklonjen fašizmu. Mussolini mu je iz tega razloga zaupal vodilno mesto. Fašizem je pa postal bolj in bolj koruptiven, kar Turattiju ni bilo všeč. Turatti je to omenjal v zasebnih pismih ter dolžil celo Mussolinija, da nima čistih rok, ker sprejema podkupnine v raznih oblikah. Turatti si je pridobil v gibanju tudi sicer velik ugled in je postal že nevaren konkurent Mussoliniju. Tako se je zgodilo, da so v Bresciji na novi palači vzdali ploščo, da je bila palača sezidana po zaslugi Turattija, ne Mussolinija. Ploščo je dal Mussolini odstraniti in odstavil Turattija.

Turatti potem ni miroval. Potihoma je širil nezadovoljstvo v fašističnih krogih že prej, zlasti pa po tem dogodku. Ob Gardskem jezeru je ži-

vel Turatti interniran v sanatoriju, odkoder je sedaj pobegnil s pomočjo prijateljev v Francijo ter se pridružil protifašističnim emigrantom. Ta vest sicer ne prihaja iz Italije, pač pa iz Pariza od Turattija samega.

V Italiji menda sploh dozorevajo razmere. Prav te dni so trdile inozemske vesti, da je bil na Mussolinija izvršen atentat in je bil Mussolini ranjen. Vrše se pa ponovno atentati na razne fašistične oblastnike, kar pa italijanska vlada vse taji in zanikuje.

Kontrola teh dogodkov zaenkrat ni mogoča, logično pa je, da notranja sila fašističnega gibanja razpada, ker to politično gibanje ni naravno, ni idejno, ni plod zdrave ideologije, marveč sloni na sili, ki je morala roditi podkupljivost in korupcionizem najnižje vrste, ki ju ne more odpraviti več niti levje kričanje in demagogija.

Poslanec A. Hampl o socialni politiki.

V soc. listu čehoslovaškem »Pravo Lidu« pravi poslanec s. A. Hampl:

Ne moremo biti zadovoljni samo z analiziranjem razmer na mednarodnih konferencah, marveč je treba poudariti odgovornost onih, ki imajo vodstvo v rokah. Če vidimo, da gonilne sile mednarodnih dogovorov motijo egoistični interesi posameznih skupin in držav, pač ne moremo molčati k nadaljnjemu oškodovanju gospodarske stavbe, pod katere streho milijone ljudi poginja. To, kar je država (meni Čehoslovaško) v zadnjih tednih storila v notranjepolitičnem

področju, je le izraz mednarodne brezupnosti in stiske. Mi socialisti zahtevamo programatično politiko produktivnih načrtov. Improvizacija sama ne nudi nobene pomoči. Vodilni duh vseh sistematičnih ukrepov mora imeti oporo v javnem interesu proti vsem posameznim in privatno-egoističnim interesom. Prišel je čas socialne politike, ki ima namen ustreči vsem in vsem nuditi blagostanje. Samo taka politika bo obvarovala družbo in državo pred uničenjem z delom in civilizacijo ustvarjenih vrednot.

Borba za valorizacijo plač delavstva na Jesenicah.

5. januar zadnji termin.

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije je na podlagi razsodbe razsodišča, ki je razsodilo v korist delavstvu, da je bila odpoved kolektivne pogodbe upravičena vsled porasta draginje, vložil konkretno zahtevo, s katero sta soglašali tudi ostali dve organizaciji. Zahteva je v tem, da se valorizirajo plače delavstva v razmerju porasta draginje. Ker je organizacija stavila termin 29. december 1932, na kateri dan naj se zadeva uredi, je K. I. D. obratno odgovorila, da vsled odsotnosti lastnika tovarne, gospoda Westna, ni mogoče na zahtevo podati nikakega odgovora, da pa se bo prve dni januarja 1933 predsednik vrnil, nakar da bo upravni svet odločil o zahtevi delavstva.

Na podlagi tega odgovora je delavstvo zborovalo dne 30. decembra in vzelo na znanje poročila svojih zaupnikov. Vsled zavlačevanja te zadeve, vsled česar je do omenjenega dne ostalo vse brez rezultata, je na velikem zboru v Delavskem domu na Savi sprejelo delavstvo soglasno zadnji odgovor organizacije na K. I. D., v katerem se stavlja kot zadnji termin 5. januar.

Martinski delavci pa so iz solidarnosti napram vsemu delavstvu podali na tem zborovanju izjavo, da, ako ne bo prišlo do 5. januarja 1933 do konkretnega sporazuma, da bodo dne 6. januarja sklepali o načinu, kako podjetje pripraviti do tega, da se odloči za zahtevo delavstva. To izjavo solidarnosti je vse delavstvo burno pozdravilo.

Savez Metalskih Radnika Jugoslavije je v svojem dopisu na K. I. D., katerega so sopodpisale tudi ostale organizacije, podal izjavo, da radi zavlačevanja organizacija odklanja odgovornost za vse neljube posledice, ki bi jih podjetje izzvalo vsled morebitnega zavlačevanja še preko 5. januarja.

Predstavniki organizacije so podvzeli vse, da se pride na miren način do sporazuma. Podjetje ne kaže posebno veliko dobre volje do sporazuma. Ali naj se vsled trmoglavosti prične boj z zadnjimi sredstvi, ki delavstvu še preostanejo? V interesu podjetja in javnega miru to ni, odgovornost za vse posledice nosi vsekakor podjetje, ki se kljub odločitvi razsodišča umika zahtevi delavstva. Delavstvo pa si seveda ne more pustiti dopasti takega brskiranja. Delavstvo se zaveda, da ima za svoj boj eno in edino glavno sredstvo, to je nezlomljiva solidarnost v borbi za obstoj. Moti se kdor misli, da bodo jeseniški kovinarji pred grožnjami poklekli. Pokonci glave, brez strahu, naprej!

Irski parlament je razpuščen.

Dne 3. t. m. je bil razpuščen irski parlament. Volitve bodo dne 24. januarja t. l.; novi parlament se sestane 8. februarja t. l. Predsednik vlade De Valera upa, da dobi pri bodočih volitvah absolutno večino.

Vlado De Valere je deloma podpirala tudi delavska stranka s svojimi sedmimi poslanci, ker je De Valera vodil jako liberalno politiko in obenem za neodvisnost Irske. Sedaj je pa vlada hotela znižati plače, zato je delavska stranka stopila v odločno

opozicijo in s tem izsilila razpust parlamenta. De Valera bo šel v volilno borbo z geslom za neodvisnost Irske.

Gospodarska kriza — kriza duha in dela.

Zlo je gospodarska kriza. Vsi vemo, da je gospodarska kriza in ves neomejeni svet tudi ve, kaj ji je pravi vzrok. V kratkem stavku označimo ta vzrok: **Gospodarski krizi in nje posledicam, neznosnim socialnim razmeram za delovne sloje, je vzrok krivični gospodarski sistem.**

To ni nova, marveč tisočkrat premlita resnica. V sedanjem gospodarskem sistemu ni pričakovati odprave gospodarske in socialne krize, ker se stekajo sadovi dela v krepilje vedno ožjega kroga ljudi, ki ne čuti in ni odgovoren za splošno človeštvo. Ožji krog družbe seda na tovarne, si osvaja zemljo in vse produkcijske pomočke, velika večina ljudi, ki ne pripada temu krogu, pa nima nobene pravice ne do posesti, ne do blaga, ne do strojev. Ožji gospodarski krog te izločene ljudi jemlje v službo, kolikor meni, da so mu potrebni za osvajanje novih dober in jih minimalno odškoduje z denarjem. Gospodarski krogi imajo dvakrat dobiček: pri produkciji dober in pri prodaji, dočim dobi delavec prvič premalo plače in drugič mora plačevati blago predrago. Tako današnji gospodarski sistem razlašča človeštvo. Odtod tudi, neglede na tehnizacijo produkcije in naraščanje števila človeštva, velika nezaposlenost, ki se ne more nikdar odpraviti brez temeljite izpremembe tega gospodarskega sistema. Pomožne akcije so potrebne po krivdi sistema, toda ne pomožne akcije karitativnih in drugih društev, ampak občine in države in ne na podlagi dobrotelosti, ampak dolžnosti, ki se mora naložiti gospodarskemu sistemu, splošnemu gospodarstvu, ker je v bistvu odgovorno za vse zlo le to zaradi svojega sistema.

V ljubljanskem listu smo čitali, da je organizacija grafičarjev, ki šteje v vsej državi okoli 4000 članov, izplačala svojim članom v dvanajstih letih 44 milijonov dinarjev podpor. To je ogromen znesek, toda organizacija je storila to zaradi tega, da obvaruje svoje tovariše pred izkoriščanjem po podjetnikih, to je, v varstvo svojih tarifnih pogodb. Torej izključno zaradi gospodarskega sistema, ki hoče izkoriščati delovne sloje, ker bi bili sicer njih tovariši neusmiljeno izročeni delodajalcem.

Tako, kakor v tej stroki, je tudi drugod, le žal, da delavske organizacije še niso dovolj krepke, da bi storile isto.

Kilometerske razprave smo že čitali o načinu ozdravljenja krize. Javna dela, mednarodna posojila, odprava carinskih mej, razorožitev, sporazum med narodi! Grozno, koliko lekov, a resno se ne izvede niti eden. Le posamezni glasovi so se upali tudi trditi, da tiči glavna napaka v sistemu gospodarstva. Ti posamezni glasovi se pa izgublajo v kapitalističnem nacionalnem šovinizmu in umetnem vzdrževanju sedanega sistema. Ti glasovi trdijo, da se nahaja današnji kapitalistični sistem v krizi, ker je dosegel neke vrste višek ter da ga je treba preosnovati v temelju, če se hoče rešiti civilizacijo človeštva. Ta resnica zadeva kapitalistično družbo v živo, zaradi tega molči o njej in vara javnost s problemi, ki položaja ne morejo izpremeniti. Če pojde gospodarstvo po tej poti, mora število nezaposlenih naraščati, tako naraščati, da ga tudi delavci, kakor so požrtvovalni, ne bodo mogli več vzdrževati, ker bodo sami v še večji bedi kakor so že.

Povejmo še en primer. V Ljubljani, pa tudi drugod, podjetniki odpovedujejo delavcem in nameščencem službe. Pred potekom odpovednega roka pa pravijo: v službi vas še rad

obdržim, samo za manjšo plačo; če vi nočete, dobim drugega. Taki primeri se dogajajo pri nameščencih, ki nimajo niti tisoč dinarjev mesečne plače! Socialni čut, konzum, gospodarstvo, kaj vse to; glavno je izkoriščanje!

Po vsem tem, kar smo tu povedali, današnja kriza ni kriza gospodarstva, marveč kriza gospodarskega sistema, predvsem pa kriza duha. Zakaj, kako bi sicer bilo mogoče, da se ves svet pušča varati do skrajnih mej? Kako bi bilo drugače mogoče slepomišenje, ko je vendar vsakemu analfabetu znano, da se kriza more odpraviti le tedaj, če prevzame človeška družba odgovornost za existenco vsega človeštva?

Celo enostavno zahtevo, da se skrajša delovni čas, ki bi vsaj začasno omilil nezaposlenost, obravnava današnja družba brez vsakršnega interesa!

Duh je v krizi! Najprej je treba zbuditi duha iz krize, predložiti mu dejanski položaj in pokazati edini izhod, ki je v temeljiti izpremembi gospodarskega sistema, da bo služil vsemu človeštvu. Ta duhovna kriza je huda in glavni vzrok, da varanja ni ne konca ne kraja!

Črna perspektiva in delavska solidarnost.

V mednarodni politiki se zbirajo črni oblaki. To mora danes biti jasno za vsakogar. Polno mednarodnih problemov je v razpravi. Že smo menili, da se bližamo razorožitvi, sodelovanju evropskih držav, črtanju vojnih dolgov, uveljavljanju družstva narodov kot mednarodnega parlamenta in mednarodne avtoritete, ki bo na demokratičen način vodila mednarodno politiko po poti miru k ugodnejšim socialnim razmeram. Nismo pričakovali, da bodo današnje kapitalistične vlade imele toliko zmisla za ureditev splošnih razmer, razmer človeške družbe. Toda pričakovali smo opravičeno, da bo tudi današnja diplomacija uvidela, kam vodi sedanja mednarodna politika, ki jo diktirajo bankirji sveta.

Namesto mednarodnega sporazumevanja, nastopa nova doba nacionalnega šovinizma, nova borba za kapitalistično premoč velesil, v kateri male države ne pridejo niti do besede. Mednarodna pogajanja skoraj v vseh vprašanih probleme zapletajo in stranke ograjajo drugo od druge. To se godi, ker ni resne volje, ker je namen tak.

Ta dejstva vidi lahko vsakdo za kulisami in so hudo svarilo in resen opomin vsem onim, ki jemljejo vse lepe probleme resno. Izkušnja vojne

je te probleme diktirala narodom, ne pa kapitalizmu, ki se skuša rešiti na račun narodov.

Ne hujskamo, ker so to dejstva. Opozoriti pa moramo na te pojave delavstvo in svetovno demokracijo, ki je že zaradi svojega spoznanja odgovorna, če se bodo stvari tako razvijale v škodo in ruin človeštva.

Sporedno z izigravanjem navedenih problemov se vrši na celi črti tudi najneobzirnejši boj proti delavstvu, ki je seme bodočnosti in nositelj demokracije. Hude boje, hudo pomanjkanje mora prenašati delavstvo zaradi nezdrave mednarodne politike in preziranja delavskih interesov. Poglejmo naokoli! Polagoma gre proces: manjše plače, manj svobode, odpusti, preganjanje. Tako počasi se strižejo fizične in duhovne sile delavstva, narodov — povsod.

Prpti vsemu temu pač ni druge pomoči kakor sklenjene vrste delavstva vseh narodov. Reči moramo, da je naravnost čudno, da se še danes dobe delavci, ki ne cenijo organizacije, dasi prav dobro vedo, da je le v organizaciji potrebna sila, ki bo uresničila tudi mednarodne probleme, ne v prid klikam, kapitalizmu, ampak v prid existencije in kulture človeštva.

Doma in po svetu.

Balkan in mednarodni politiki. Zaradi zaostrenih političnih razmer na Balkanu in zaradi Balkana, se ugledni politiki zanimajo za ureditev razmer, ker nikakor ne žele, da bi se razvili vojni zapletljaji. Za konsolidacijo Evrope je nedvomno tudi balkansko vprašanje važno.

Reorganizacija univerz. V Beogradu se posvetujejo o reorganizaciji univerz. Pogostoma se je že pisalo o tej nameri. Opustiti se name-rava v Ljubljani medicinska fakulteta, juridična v Subotici in filozofska v Skoplju. Tehnične fakultete v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu pa bi postale samostojne visoke šole. Enako naj bi postali samostojni tudi kmetijski in gospodarski v Zagrebu in Beogradu. Minister prosvete je povabil zastopnike vseučilišč, da jim načrt pojasni. Natančnih poročil o načrtu še javnost ni prejela.

Banke odpovedujejo pogodbe in službe. Na podlagi znanih določb glede varstva dolžnikov so banke z novim letom odpovedale mnogim nameščencem službo in kolektivne pogodbe. Bankam je zadeva jako dobrodošla, ker z izgovorom na te določbe reducirajo personal kolikor se jim zdi — primerno. Isto velja za reduciranje plač. Razveljavljanje kolektivnih pogodb ni v smislu koalicijskega prava in privatno-kolektivnih dogovorov.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani obvešča vse delodajalce, da je Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje odobrilo sklep ravnateljstva SUZOR o 7 odst. bolniškem prispevku. Objavljeni odtegljaji veljajo od 1. jan. 1933 dalje. — OUZD v Ljubljani.

Mednarodni zadrudni kongres se bo vršil letos v Londonu na Angleškem. Za kongres, ki bo zasedal v za zadrudništvo in svetovno gospodarstvo sploh zelo važnem in odločilnem času, se pravkar določa dnevni red. Zaenkrat sta predvidena dva velika referata, in to referat švedskega zadrugarja Albina Johanssona iz Stockholma: »Na kakšen način lahko postane mednarodna zadrudna zveza delovna sila v svetovnem gospodarstvu?« in referat Francoza Ernesta Poissona iz Pariza o »Svetovni krizi in njenem vplivu na zadrudno gibanje«.

Italija želi vpliva v Abesiniji in Libiji. Italija je že pred leti hotela izvajati v Abesiniji svoj vpliv, pa je bila tepena. Ta vpliv hoče sedaj

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

3

»No, kako je, fantje?« je vprašal delavce. »Ali napreduje?«

»Kaj pa želite?« se je čudil inženjer.

»Kaj želim?« je vprašal Teterkin začuden. »Denar sem dal za aeroplan in sedaj še sprašujete!... Tukaj, dragi moj, je za naš urad naročen aeroplan... Pogledati ga hočem.«

Teterkin je dolgo hodil po tovarni, ogledoval sirovine, poskušal jih celo z zobmi in neprestano majal z glavo.

»Glejte, da reč krepko naredite, fantje,« je govoril delavcem. »Zvita lisica sem, poznam vas — falotje ste vsi skupaj. Reč naredite, da, a če potem ni kaj v redu... da se ne suče propeler, ali kaj podobnega... prosim torej, materialno, takorekoč, sem na vsej stvari zainteresiran.«

Še enkrat je stopil Teterkin po tovarni, obljubil, da še pride, in odšel.

Od tedaj je bil dnevni gost v tovarni. Včasih tudi dvakrat na dan. Stikal je okrog, zmerjal. Zahteval, da se mora material zamenjati. Opazoval je tuhtant inženjerjeve konstrukcijske risbe.

»Prosim,« je rekel nekega dne inženjer, ki ga je taka vljudnost že dolgočasila. »Kako naj rečem, nikar se ne vznemirjajte... naredili bomo, kakor se spodobi... Ne prihajajte vendar po nepotrebnem sem. Drugače bomo primorani naročilo odpovedati... Vi, kot zastopnik boste to razumeli...«

»Dovolite,« je rekel Teterkin. »Kakšen zastopnik? Kaj si izmišljate? Privatni človek sem... Svoj denar sem vtaknil v aeroplan...!«

»Ah, tako,« je zarjovel inženjer. »Niste zastopnik?... In koliko ste, sto hudičev, vtaknili v to zadevo...?«

»Koliko? Kaj ni rubelj nič?...«

»Kako, rubelj?« se je malone prestrašil inženjer. »Rubelj?« Inženjer je odprl neki predal in vrget pred Teterkina denar.

»Vzemite in izgubite se!«

Teterkin je zmajal z rameni.

»Kakor želite. Če nočete, no, pa ne! Ne silim. Bom pa naročil v drugi tovarni. Zvita lisica sem.«

Teterkin je preštel denar, ga vtaknil v žep in odšel... Čez nekaj časa se vrne:

»Pa tudi za Mihrjutina?«

»Za Mihrjutina?« je zatulil divje inženjer.

»Za Mihrjutina, stara žvirca!« Teterkin je prestrašen zaloputnil vrata in zbežal.

»Denar je zgubljen,« je šepetal ves v skrbeh. »Pet in dvajset kopjejk mi je iznamil falot... In tak se imenuje še inženjer!...«

4. Kaznilnica.

Imeti dandanes kolo, je toliko kakor biti obsojen.

Seveda! Samo ob sebi razumljivo! Imeti kolo, uživati nepopisno zadovoljstvo, psihično se razvedriti in biti deležen še drugih takih reči. Na primer, lahko povozim psa, lahko preplašim kakšno kokoš.

Vendar, ne glede na to moram vsekakor pravočasno omejiti svoj slavospev.

Namreč po zaslugi svojega kolesa, tega važnega stroja, sem težko zbolel.

Presilil sem se. In sedaj se zdravim v ambu-

latoriju. Pripetil se mi je namreč zlom kosti. Morda sem sedaj invalid. Moje lastno kolo me je tako zdelalo.

Seveda! Samoobsebi razumljivo! Situacija je namreč v resnici takšna, da se kolesa brez nadzorstva niti dve minuti ne sme pustiti. Brez dvoma, ker bo ukradeno. In zato je bilo tudi potrebno, da sem v času, ko se nisem vozil, nosil kolo s seboj. Na samem sebi. Na hrbtu. Seveda! Samoobsebi razumljivo!

Dogodi se, da mora človek s kolesom na hrbtu v trgovino. Naravno, da odrine kupce kam v kot. Ali pa da mora človek obiskati znanca, ki stanuje tam nekje v gornjih nadstropjih.

Tudi pri znancih ne more človek pustiti kolesa iz rok. Znanci imajo lahko svoje posebne muhe. Naravno! Samoobsebi razumljivo! Kdo se naj tu spozna? Kolo odvijajo, ali pa vzamejo pnevmatiko. In potem še trde, češ, saj je kolo že bilo takšno.

Sploh je življenje težko. Ne da se že več ugotoviti, kdo se več vozi. Ali jaz na kolesu ali kolo na meni.

Naravno! Samoobsebi razumljivo! Razni predvojni kolesarji poskušajo in puščajo svoja kolesa na cestah. Zaklenejo jih z vsemi mogočnimi ključavnicami. Vendar nič ne pomaga — kolesa izginejo.

Naravno! Treba je računati s svetovnim nazarjem svojih sodržavljanih! Samoobsebi razumljivo! Treba je nositi kolo na hrbtu. Naravno za ljudi z zdravo dušo ni to pravzaprav nobena težka reč, če nosijo na svojih hrbtih kolesa tako dan na dan. Ali ravno v tem pogledu razmere zame niso povoljne.

(Dalje prihodnjič.)

doseči potom mednarodne politike. Po italijanskem mnenju naj bi Francija pridobila Društvo narodov za to, da Italija dobi ta mandat. Če Francija to stori, bi utegnila Italija opustiti svoje interese na Balkanu.

Mušanova bolgarska vlada v drugi izdaji je dobila dne 3. t. m. v parlamentu zaupnico, ker so se liberalci razcepili in je večina njih glasovala za vlado.

Kmečke demonstracije v Vorau-u na Štajerskem se še niso polegile. Ker so kmetje iz bližnjih in daljnih krajev vprizorili nekaj pohod v Vorau, je deželna vlada poslala tja cel lovski polk iz Graza v popolni tehnični bojni opremljeni. Dosedaj še ni bilo spopadov. V Trofaiachu so demonstranti na več krajih nastavili 5 dinamičnih patron, ki so s svojo eksplozijo povzročile veliko materialno škodo. V Admontu je žandarmerija odkrila tajno izdelovalnico ročnih granat, ki so jih izdelovali iz razstreliv, ki so bila v septembru ukradena v admontskem samostanu (!) Takrat je izginilo iz samostana 43 kg amonita, 1000 komadov vžigalnikov in 20 klopčičev vžigalne vrvice.

Fašist Hentsch, ki so ga njegovi tovariši umorili pri Draždanah, je bil obsojen na smrt, ker je dal neke podatke o njihovi vojni organizaciji inozemcu. Zato so ga umorili zaradi veleizdaje. Morilci se nahajajo sedaj v Bocenu v Italiji. Morilce je razkril njih pristaš Urban. Sedaj je tudi Urban obsojen na smrt od lastnih ljudi, ker je ugotovil morilce.

Kancler general Schleicher v Nemčiji si je že nakopal na vrat težko industrijo, ker je preveč popustljiv in bi rad umiril politične razmere. V glavnem vodi opozicijo proti kanclerju Krupp von Bohlen-Halbach. Težka industrija bi rada imela popolnoma industrijsko vlado, ki bi jo podpirali narodni socialisti ali fašisti.

Hitler ne odneha. Za novo leto je izdal Hitler okrožnico, v kateri zagotavlja, da se ne prodaja vlad, v kateri ne bi imel odločilnega vpliva, za skledico leče. V novem letu obljubljuje nove boje. — Nemški narod pa pravi, da z morilci in roparji noče imeti nič skupnega.

Nove volitve v pruski deželni zbor so predmet političnih pogajanj med strankami v Berlinu. Pri teh pogajanjih, ki so naperjena proti nacionalnim socialistom, zastopa centrum in socialne demokrate sedanjí legalni ministrski predsednik Braun.

Nemška težka industrija ni zadovoljna z vlado generala Schleicherja. Vodijo se intrige, ki bi naj izpodkopale njegovo pozicijo, kakor so svojčas intrigirali proti Brüningu, da so končno spravili v sedlo Papena, ki bi ga sedaj zopet radi imeli nazaj.

Novi francoski poslanik v Rimu. Na željo ministrskega predsednika Boncourja je bil imenovan za francoskega poslanika v Rimu senator Jouvele, ki ima nalogo, kakor sam izjavlja, da doseže v Rimu sporazum med Italijo in Francijo. Nerodno je to zblížanje, ker Italija zahteva, da Francija ponudi koncesije (politične in teritorialne seveda), a Francija pa pravi, da nima ničesar obljubljati, dokler ni konkretnih zahtev, ker bi to sicer pomenilo že vnaprej kapitulacijo. Torej mešetarili bodo za — narode.

Za revizijo mirovnih pogodb se je izrazila »Republika«, glasilo francoskih radikalnih socialistov, in pozivlja vse francoske levičarske stranke, da v tej smeri delujejo.

Generalni štrajk španskih železničarjev, ki bi se po iniciativi anarhosindikalistov imel začeti s 1. januarjem, je propadel, ker je oblast še pravočasno prišla na sled nameravane komunističnemu puču; zaplenila je v Madridu cel arzenal komunističnega orožja in aretirala veliko osumljencev.

Nenapadne pogodbe med Japonsko in Sovjetsko Rusijo ne bo, ker Japonska zamerja Rusiji, da se je zopet približala Kitajski. Vozel na Daljnem vzhodu postaja vedno bolj zamotan.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo.

D. SOCIALNO-POLITIČNI ZAKONI IN UREDBE V JUGOSLAVIJI.

Občji državljanski zakonik z novelo §§ 1151 do 1174 z dne 19. 3. 1916.

Obrtni zakon z dne 5. 11. 1931.

Zakon o zaščiti delavcev z dne 28. 2. 1922.

Zakon o inspekciji dela z dne 30. 12. 1921.

Delavski in nameščenski zaupniki:

1. Navodila za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev. Uredba ministra za socialno politiko z dne 23. 12. 1927.
2. Poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov. Uredba ministrstva za socialno politiko z dne 23. 12. 1927.

Posredovanje dela, podpore brezposelnim:

Uredba o organizaciji posredovanja dela, dajanja neposredne podpore brezposelnim delavcem in dajanja cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj. Službene Novine z dne 10. 12. 1927.

Volitve v Delavsko zbornico: Volilni red za člane Delavske zbornice v Ljubljani. Odlok ministra socialne politike O Br. 1014/1 z dne 9. 2. 1928.

Delovni čas:

1. Ministrska uredba o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovnic in o delovnem času pomožnega osebja z dne 16. 4. 1929.
2. Banska naredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovnic v Dravski banovini z dne 6. 5. 1930.

Rudarij: Splošni rudarski zakon od 23. 5. 1854. Novela iz leta 1912.

Viničarji: Uredba o viničarskem redu, sprejeta na seji oblastne skupščine mariborske dne 20. 7. 1928.

Novinarji: Uredba z zakonsko močjo o ureditvi razmerja med novinarji in lastniki listov z dne 25. 9. 1926.

Domači posli:

1. Naredba celokupne deželne vlade za Slovenijo o službenem razmerju hišnih poslov z dne 18. 6. 1921, št. 224.
2. Poselski redi za gospodarske ali kmetijske posle:
 - a) za bivšo Kranjsko dež. zak. z dne 18. 3. 1858.
 - b) za mesto Ljubljana, dež. zak. z dne 25. 11. 1859.
 - c) za bivšo Štajersko, dež. zak. z dne 27. 6. 1895.
 - d) za bivšo Koroško, dež. zak. z dne 19. 3. 1874, z dne 23. 4. 1898, 6. 11. 1902 in 14. 5. 1904.

Radi nove japonske ofenzive proti Pekingu je Amerika silno vznemirjena in napoveduje energične protiukrepe.

Japonski spopad z rednimi kitajskimi četami. Dosedaj so se Japonci v Mandžuriji morali boriti samo z iregularnimi kitajskimi prostovoljci. Njihov vse večji pohlep po kitajski zemlji jih je pa pripeljal pri Shankaiwanu že tostran kitajskega zida, v ozemlje notranje Kitajske. Tu se jim je postavila v bran četa kitajske vojaške straže, broječa 100 mož. Pri spopadu je bilo na obeh straneh precej mrtvih. Kitajsko vojaško poveljstvo je brzo poslalo v Shankaiwan polk vojakov na pomoč. Izgleda, da hočejo Japonci na vsak način zasesti tudi Jehol in Peking.

Posnemajte! S. Franc Eržen iz Rimske Toplice je daroval Din 10.— za tiskovni sklad. Iskrena hvala.

Ljubljana.

Iz ljubljanskega občinskega sveta. Zadnjič je nekaj občinskih svetovalcev odstopilo, češ, da se uveljavlja na magistratu politika. Na seji dne 2. decembra 1932 pa je, kakor pravi poročilo, klub občinskih svetovalcev JRKD v Ljubljani izrekel zaupnico županu dr. Dinku Pucu, ker hoče agitacija zatemniti njega ugled. Za resolucijo je klub glasoval poimensko in so glasovali zanj, oziroma pristali nanjo naslednji člani: ing. Bevc Lado, predsednik kraj. o. za dvorski okraj; dr. Bohinjec Joža, ravnatelj OUZD; Čotar Anton, uradnik Pokojninskega zavoda; Dachs Ivan, posestnik in odbornik Gostilničarske zadruge; dr. Fettich Oton, predsednik Maloželezniške družbe; Frelih Ivan, predsednik društva hišnih posestnikov; Hribar Rado, industrijalec; dr. Klepec Josip, odvetnik in predsednik kraj. org. za poljanski okraj; Kosem Dragotin, strojni stavec; Likozar Anton, predsednik Gosp. društva za šentjakovski

Inozemski delavci: Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev ministrstva za socialno politiko z dne 9. 7. 1924.

Železničarji:

1. Zakon o državnem prometnem osebju z dne 22. 6. 1931.
2. Pravilnik o pomožnem osebju državnih prometnih ustanov v resoru ministrstva prometa 1931.

Rudarij:

1. Splošni rudarski zakon z dne 23. 5. 1854. Novela 1912.
2. Pravilnik k bratovskim skladnicam.

Rubež meze in plače:

1. Izvršilni red z dne 27. 5. 1896 in postopnik z dne 9. 7. 1930.
2. Zakon o zavarovanju in izvršbi na prejemke iz delovnega in službenega razmerja z dne 29. 4. 1873.
3. Zakon o izvršbi na prejemke v zasebni službi stalno nameščenih in njih ostalih na pokojnine in provizije z dne 26. 5. 1896.

Mezda in plača v konkurzu in poravnavi:

1. Konkurni zakon z dne 22. 11. 1929.
2. Zakon o prisilni poravnavi izven konkurza z dne 22. 11. 1929.

Bolezensko in pokojninsko zavarovanje:

1. Zakon o zavarovanju delavcev z dne 17. 11. 1921, št. 329.
2. Zakon o pokojninskem zavarovanju nameščenecv za Slovenijo in Dalmacijo z dne 31. 7. 1922.
3. Pravilnik o draginskih dokladah Pokojninskega zavoda za nameščenecv v Ljubljani z dne 10. 12. 1927.

Uslužbeni davek:

1. Zakon o neposrednih davkih z dne 8. 2. 1928.
2. Pravilnik ministra financ za davek na dohodek od nesamostalnega dela in poklica z dne 1. 3. 1928.

Siromaška pravica:

1. Civilno-pravni postopnik (§§ 164—174) z dne 9. 7. 1930.
2. Zakon o sodnih taksah z dne 30. 5. 1930.
3. Pravilnik za izvrševanje zakona o sodnih taksah z dne 11. 6. 1930.
4. Uredba ministra za notranje posle o izdajanju in potrjevanju potrdil o imovinskem stanju iz januarja 1932.

Mednarodno delovno pravo:

1. Državna pogodba v St. Germain en Laye iz leta 1919.
2. Konvencija mednarodnega urada dela, ratificirana dne 6. 12. 1926 in 27. 12. 1929.

okraj; Lombar Alojzij, predsednik kraj. org. Ljubljana VII.; Lovša Josip, predsednik kraj. org. za Trnovo; Ludvik Avgust, načelnik glavnega kolodvora; dr. Lukan Miroslav, veliki župan v p.; dr. Modic Ivan, odvetnik; Olup Josip, posestnik; inženjer Pavlin Josip; dr. Ravnihar Vladimir, senator; Rebek Josip, podpredsednik TOI in predsednik obrtniškega društva; Rupnik Franjo, podpredsednik NSZ; mag. ph. Sušnik Rihard, predsednik Mestne hranilnice; Šterk Peter, hotelir, dr. Šubic Milan, odvetnik; Tavčar Ivan, predsednik OUZD; Turk Josip, starosta Jugoslovanske gasilske zveze; Urbas Miroslav, industrijalec; Vrbinc Ivan, posestnik in načelnik gas. društva Barje; Zajc Franc, posestnik. — Kakor je iz te zaupnice razvidno, se vrši tajna borba proti ljubljanskemu županu.

Maribor.

Poseben upravni odbor. Mestna občina ima upravni odbor, ki ni predviden v statutu občine. Ustanovil ga je dr. Juvan. Delokrog mu od slučaja do slučaja določa obč. svet s tem, da mu odstopa akte, ki so za obč. svet sporni ali nezeli. Ta odbor je po naših informacijah jako ekspeditiven. Tu se referira v takem tempu, da mora biti človek že presneto pripravljen, če hoče, da kako stvar ne presliži, pa še takrat je čisto prepozno. Gre za najemnine. Tisti upravni odbor je hotel pred kratkim hiše rentabilizirati in je v to svrhu najemnine povišal. Delal je linearno. Toliko nam manjka, zato jih bomo za 80 odst. zvišali. Posledica: Vrišč, resolucije. Župan poseže vmes pa sestra sklep, občinski svet razpravlja in si je edin v tem, da bo ponekod menda že treba nekaj zvišati, ponekod nič, ponekod pa morda celo znižati. Mestni stanovalci so se že spoprijaznili z mislijo: Če že mora biti nekaj več, bomo pa že plačali, čeprav težko, da ne bo treba občini hiš prodajati. Računali so na 20 odst. zvišanje. Pri boljši plačani najemnikih morda celo več, pri revežih nič. Poglejte, kaj so napravili: sofer-občinski uslužbenec zasluži mesečno Din 1300.—. Za sobo in kuhinjo je plačeval pred zvišanjem 260 Din. Zvišali so mu na 450 Din, torej za 80 odst. Pri ukinjenju tega sklepa mu upravni odbor velikodušno zniža to za 5 odst. In to vsem najemnikom. Plačati mora sedaj 425 Din. Od 260 na 425 v največji in najbolj obrestovani mestni hiši. To naj bi bila sedaj rešitev. In kaj bo posledica. Ljudje se bodo

začeli seliti v privatne hiše, občinske pa bodo stale prazne. To bo šele rentabiliteta.

Za 10 dni dela — 90 Din. Izrabljanju naših ljudi po tekstilnih tovarnah menda ni meja. Zadnjič čas so se nam pritožile delavke iz neke tekstilne tovarne, ki dobivajo v presledkih 10 dni izplačan zaslužek — 90 Din. Od tega pa se še odtegne bolniška blagajna. Pri vladajoči brezposelnosti in revščini pa ta tovarna še vedno dobi dovolj delavk, ki se ponujajo tudi za to mendo... Naš kazenski zakonik ima nebroj kazenskih določil za neznatne prestopke, tatvine, za najmanjšo telesno poškodbo, grožnjo in žaljenje časti, za takšno sistematično ubijanje naših državljanov po inozemskih tovarnarjih, tekstilnih milijonarjih, pa ni niti sodne kazni, niti s strani upravne oblasti. V kolikor smo informirani, se na ta način izrabljajo tekstilni delavci samo še na Kitajskem. Kdor tega ne verjame, si naj prečita Egon Ervina Kisch knjigo z njegovega potovanja po Kitajskem lansko leto. »China Geheim«. Knjigo je dobili v knjižnici tukajšnje Delavske zbornice.

V poravnalnem postopanju Sladkogorske tovarne lepenke, ki je doslej največji gospodarski polom v Dravski banovini, se vrši zopet poravnalni narok dne 9. januarja. Ni pa izgleda, da bi imelo poravnalno postopanje uspeh in bo radi tega najbrž tudi ta trdka prišla v konkurz. Med tem pa je že uvedla Zadržna gospodarska banka, ki je posodila tej trdko okrog 30 milijonov dinarjev, nad nepremičninami prodajno postopanje za Din 14.000.000, s katerimi je na tovarni ta banka vknjižena. Sodna cenitev tovarne in posestva je bila že izvršena. Lastnik tega podjetja g. Mavro Sessler, sedaj v Zagrebu, predsednik tamošnjega Aerokluba, pa je že tudi tako daleč, da bi bil moral pretekli teden pred mariborskim sodiščem položiti razodetno prisego o svojem premoženju, a je sodišču pisal, da ne more priti, ker nima denarja za vlak. Se nevedno se je vozil g. Sessler po Mariboru z luksuznim Daimler-avtomobilom. V Zagrebu pa so upniki predlagali proti Mavru Sesslerju že osebno konkurz, katerega je sodišče zavrnilo, češ, da ni kritja za stroške konkurznega postopanja nad Sesslerjevim premoženjem. Upniki namreč niso položili od sodišča zahtevanih 10.000 Din kot predjem za stroške konkurznega postopanja. Pri tem gospodarskem polomu bodo zgubili tudi delavci in nameščenci okrog 300.000 Din, a najbolj bo prizadeta katoliška Zadržna gospodarska banka.

Na praznik treh kraljev ostanejo trgovine v smislu naredbe banske uprave ves dan zaprte.

Ob priliki smučkih tekom na Pohorju, od 18. do 28. februarja t. l., je na vseh železnicah v naši državi dovoljena polovična vožnja.

Mariborsko gledališče: Četrtek, dne 5. januarja ob 20. uri: »Pri belem konjičku«. Red A. — Petek, dne 6. januarja ob 15. uri: »Moje dete«. Znižane cene. Zadnjikrat. Ob 20. uri: »Celjski grofje«. Znižane cene. Zadnjikrat. — Sobota, dne 7. januarja ob 20. uri: »Pri belem konjičku«. Red C.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolska deco kumajte se pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Ptuj.

Proračun mestne občine, ki se je obravnaval na javni seji dne 30. dec. 1932, je baje svojevrsten, ker se ga je moralo zvišati, a izkazuje vendar primanjkljaj, katerega se bo krilo z zvišano trošarino na vino za 50 p in povišanimi dokladi na direktne davke. »Potrebne so te žrtve, da je doseženo ravnovesje.« Ker se pa proračun žal ni obravnaval v podrobnostih, ne vemo točno, katere postavke so zvišane oz. znižane. Galerija je bila polna in so imeli delavci priliko slišati, kako skrb imajo gg. občinski svetniki do brezposelnih. Za te je bil določen in sprejet znesek Din 25.000, ki pa nikakor ne zadostuje. Najemnike se je obdarovalo s poviškom plačila »najemninskega vinarja«, ker pač »ni« drugod dobiti kritja. Najelo se bo posojilo za tlakovanje Dovozne in Ljutomerske ceste, kajti podpore so nezadostne (to so ugotovili) in je »potrebno« zaposliti brezposelne delavce. Obžalovanja vredno je dejstvo, da nimamo delavci več zastopnikov v obč. odboru. Meščanska zastopnika S. in dr. F. sta sicer navajala že davno potrebo kanalizacije in vodovoda, ki je kulturna in higienska potreba, ter naglašala, da se mora najeti še večje posojilo za izvedbo teh naprav, kar se bo storilo, a le »ako bomo dobili sredstva, je drugo vprašanje«, se je smeje izrazil advokat dr. F. Omenjal je poročila radia iz Prage, »kako tam pobijajo krizo in skrbijo za brezposelne z gradbo javnih del. (To smo čitali v »D. P.« št. 102, dne 21. 12. 1932.) Torej posnemajmo in delajmo tako«. Lepa politična gesta, ki bo prišla do veljave le, ako se bo to začelo izvrševati. H koncu je s. Č. predlagal, da bi se mesto odstopilnega obč. sv. R. izpopolnilo z drugim del. zastopnikom. G. županu je baje to že znano. Bomo videli. Zda jo v obč. svetu: 3 advokati, 1 zdravnik, 1 šolski nad-

Delavsko vprašanje in Vatikan.

(Konec.)

učitelj, 1 direktor, 2 uradniki, 4 trgovci, 3 gostilničarji, 1 obrtnik. — Mi bi želeli, da bi se v bodoče na seji prečitala tudi delavska spomenica, kot se je tokrat storilo s spomenico gostilničarjev, ki slika »bedni« položaj in »ogroženo« eksistenco istih. Sicer pa smo prepričani, da pride čas, ko se bo smatral delavec za enakopravnega člana človeške družbe, družbe, ki mu ne bo odrekala pravice do človekavrednega življenja. V tej zavesti pošiljam vsem sotrpilnom novoletne pozdrave. — Brezposelni v Ptuj.

Silvestrovanje »Svobode« v novem lokalu je lepo uspelo. Pevske točke kakor po s. Delpinu prirejen govorilni zbor je v »Besedi« dobro odrezal. Saljive točke in šalogro Sentjura »Pri zobozdravniku« je izborna odpel s. Gabriel.

Posebno vzhajno pozdravljen pa je bil pozdravni govor in spomenica Novemu letu, podana po s. Delpinu, ki se glasi:

Odbila je 12. ura in staro leto je pomaknjeno v večnost. Nič vidnega se ne zgodi v tem časovnem razdobju med stari in novim letom. In vendar je to mejnik, postavljen od človeka za človeštvo. Je to časovno merilo, ki nam služi za to, da se ozremo v preteklost in zastavimo jasnejši pogled v bodočnost. Kakor svet zase smo se zbrali, da tudi ob tej priliki izvršujemo naše poslanstvo.

Med nami tu in milijoni enako čutečimi proletarci ter z onimi vred, ki se tavajo v zmoti in jih še ni dosegel naš žarek, ter med svetom, ki v brezskrbnosti silvestruje, tone v zabavi in plesu, je nepremostljiv prepad.

Dva svetova si stojita nasproti. Mi, najbolj potrebni počitka in razvedrila, se ofresimo te privzgojene in naučene navade — zabave. Od nas tirja čas jasno opredeljeno bilanco.

V nas mora biti prežeta ideja in jasnost opredeljenja, da bomo kljub vsemu, ko se vera v pravičnost človeškega rodu majo, ko se zaupanje vedno bolj izgublja — imeli moč, da notranje vztrajamo v svojih nazorih in borbenosti. Imeti moramo oporo, in to so naše strokovne, kulturne in gospodarske organizacije.

Srečno novo leto je voščil jezik in roka, ampak srečnega in veselega novega leta ne bo tako dolgo, dokler se naša miselnost ne bo oprostila teme in mlačnosti, dokler ne bomo zavrgli vsega, kar ni v skladu z našimi nazori.

S pomočjo naših organizacij, branikov našega bitja, si ga bomo priborili, toda vprašanje, ali še enkrat 365 dni ali desetkrat, to nas ne sme plašiti.

V tem času bomo trhili in gnili stavbi kakšen temeljni kamen spet razbili.

Nekoč nam bo vendarle prišlo Novo leto. Nekoč bomo posedli zemljo. Takrat bomo vsem na svetu roke podali.

Po vsem svobodnem planetu, kjer bo vladalo resnično bratstvo in enakost, bodo radio-zvočniki oznanjali:

»Sodrug! sodružice, mnogo sreče vam v novem letu!«

Trbovlje.

Gotovi narodni trgovci zavijajo danes, ko so od delavcev obogateli, prodano blago v poseben reklamni papir, ki nosi ime trgovca z besedilom »Moja stranka je moj gospodar«. Žena nekega takega trgovca je izjavila, da ni baš lepo, da naša zadruga ne da dovolj »komodnih stanovanj« svojim nameščencem. Isti trgovec ima mnogo stanovanj v svoji novi palači, ki so mu jo zgradili izključno sami delavci, vendar pa še nima pod to moderno streho nobenega svojih odjemalcev-delavcev. Naj bi soproga poskrbela za to!

P. K.

Sprememba pri vodstvu rudnika v Trbovljah se pozna tudi na zunaj. — Opažamo svoj čas, da so napisi naše rudniške restavracije, katera je nosila po nalogu in za časa vodstva ing. Pauerja: »Vhod za uradnike«, »Vhod za poduradnike« in »Vhod za kuhinjo«. »Vhod za delavce« izginili. Mislimo, da je te napise, kateri so svojčas povzročali mnogo hrupa v Trbovljah, odpravil sedanji g. ravnatelj, v nameri, da s tem poveča število obiskovalcev v restavraciji in zviša njen promet.

Pet. K.

In ko je 3. avg. 1929 izbruhnila stavka katoliških grobarjev na katoliškem pokopališču Calvary v Newyorku, je bil delodajalec, katoliška župnija sv. Patriarha. In najprej so najeli stavkokaze, ki so kopali in pokopavali mrtvece ob močni policijski straži. Med tem so izbruhnili v borbi s stavkokazi krvavi izgredi pred vrati pokopališča. Eden stavkar je bil ustreljen. Ubil ga je eden od katoliške cerkve najeti stavkokaz, ki so se peljali v avtobusih na deio. Stavka je trajala okrog dva tedna. Grobarji so bili poraženi. Vrnili so se na delo po starih pogojih. Katoliška cerkev je s pomočjo policije strla njih stavko in jih prisilila, da so sprejeli njene pogoje. V tem delcu razrednega boja je cerkev postopala kljub vsem enciklikam natančno tako, kakor postopa vsak drugi delodajalec.

S katoliškimi strokovnimi organizacijami se delavstvo samo razdvaja, in primer iz Kanade uči, da so tam v onih provincih, kjer so se delavci kavalji zaradi vere in tako zanemarjali boj z delodajalci, danes najslabše plačani. To je provinca Quebec, kjer je povprečna letna mezda delavca za sto dolarjev (do 5000 Din) manjša od letne povprečne mezde v ostalih provincih Kanade. To je rezultat delavske razcepljenosti, ki jo je izzvala katoliška duhovščina v imenu Leonovih socialnih načel!

In kakšna je naloga socialističnega gibanja? Socialisti se bore za materialne koristi vseh delavcev brez razlike kaj verujejo in katere narodnosti in politično. Saj je kapitalistično zatiranje in izkoriščanje tudi medversko in nadversko. In vsa druga izkoriščanja tudi. In vsak dober in vsak slab delavski zakon učinkuje enako na vse delavce ne glede na to, kakve vere so. Iz tega razloga bi morali vsi delavci opustiti svoje verske predsodke in svoja verovanja zunaj dvorane, kadar zborujejo o stvareh, ki se tičejo vseh enako.

Vsi delavci bi se morali zavedati svojih skupnih interesov. Lastniki industrij delajo skupno. Med njimi ni verskih skupin. In v Ameriki imajo še spomine iz dobe sužnosti, ko so katoliški veleposestniki brez zadržkov prodajali sužnje katoliške vere kakor oni drugih ver. Cerkve same so imele sužnje, ki so jih podedovale na smrtni postelji. Vse krščanske cerkve so zagovarjale suženjstvo; vse so črpale citate in argumente v prilog suženjstva iz svetega pisma. In črnokožni lastniki vseh ver so se skupno z belokožnimi lastniki vseh ver borili proti osvoboditvi sužnjev!

Interesi gospodarjev so bili vedno in povsod enaki in ta skupnost interesov je bila v gospodarskem izkoriščanju sužnjev, tlačanov in delavcev brez razlike ver. Da se več zasluzi: je medverski in nadverski cilj vseh kapitalistov!

Zaradi tega bi se delavci ne smeli cepiti versko in ne politično. Kapitalizem je postal prokletstvo po vsem svetu. Na stotine delavcev tiči v neizmerni bedi. Ti milijoni delavcev lahko odpravijo to prokletstvo — in morali bi ga odpraviti. Vendar edini in enotni naj bodo!

Ključ do rešitve socialnega vprašanja je vprašanje, kdo bo posedoval kapital. Ne vera — ampak

kapitalizem proti socializmu, izkoriščanje proti svobodi, avtokracija kapitala proti demokraciji dela, privatni dobiček proti človeškemu blagostanju, krušne linije proti za-

Šoštanj.

Podružnica Svobode je priredila Silvestrov večer v dvorani Zadrugnega doma. Uprizorili sta se dve burki v enem dejanju »Poštna skrivnost« in »Vedež«. Diletantji so izvršili svoje vloge izborni, režiral je s. Leskovšek. Ob polnoči je nastopil naš mnogo obetajoči komik s. Skornšek Karl, voščil je veselo novo leto vsem slojem posebej, jim dajal smernice, če se hočejo v novem letu počutiti srečne, za kar je žel veliko smeha in aplavza. Obisk je bil zadovoljiv; značilno je, da so prišli izključno delavci, razen nekaj častnih izjem, obrtnikov. Pogrešali smo tiste, ki bi jim bila sveta dolžnost, da tudi naše prireditve obiščejo. Posebno trgovci, od katerih nekateri nikoli ne pridejo. Mi smo tu, in naši Svobodaši so se že posvetovali in so sklenili, da mora obveljati med nami geslo: svoji k svojim! Pa tudi med delavci je nekaj takih, ki se zatekajo v nasprotni tabor in pričakujejo milosti od zgoraj. Povdariti moramo, da so ti delavci pravi duševni revčki; če jih kaj vprašajo, so revolucionarni, delavskih časopisov in organizacij pa se bojijo kakor kuge.

Knjižnica »Svobode« zopet izposojuje knjige in je odprta vsako nedeljo in praznik od 9. do 11. ure dopoldne. Knjižnica je izpopolnjena z novimi knjigami.

jamčenemu zadoščenju, vojna proti miru, nevarnost proti gotovosti, industrialna kriza proti socialni kontroli.

To je na tehnični v boju med kapitalizmom in socializmom, med kapitalizmom in delavcem.

Delavec, izbiraj!

To vse so glavne ugotovitve s. Oneal, ki hoče posvariti ameriško delavstvo, naj si ne pusti zavezati oči. V USA še ni krščanskih strok. organizacij, in čas je še, da se delavstvo, ki je po značaju svojega dela in svojih ciljev — saj to ni pravo delavstvo, nego so to bili do nedavna večinoma ljudje, ki so prišli tja po bogastvo — že tako in tako šibko in brezmočno, še bolj ne razcep in ne oslabi. Dejstva, ki jih Oneal navaja, so kar otipljiva in naše delavstvo bi moralo to brošuro, ki jo imamo v izveščku v omenjenem izdanju »Prosvetne Matice« J. S. Z. v Chicago po zaslugi s. Molka, malo bolje poznati.

H koncu brošure je še kratko poročilo o 10-letnem delovanju Prosvetne matice Jugoslovanske socialistične zveze.

Brošuro toplo priporočamo. Naroča se pri »Prosvetni matici« Jugoslovanske socialistične zveze. S—s.

Razno.

Vatikanski patri gredo v Hollywood. Rim se modernizira. Papež noče biti več samo poglavar nazadnjaških bogomolcev, ampak hoče vrata katoliške cerkve na široko odpreti napredku in modernizmu. Kino so dolgo smatrali za javno pohujšanje, sedaj pa ga hočejo vpreči v službo religije. Papež je poslal večje število duhovnikov v ameriško Sodom, v Hollywood, da se tam nauče filmske umetnosti in v nekih novih filmih, ki bodo prikazovali živ-

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

ljenje svetnikov, prevzamejo poleg hollywoodskih zvezdnih glavne vloge. — Če le poleg zvezdnic ne bodo pozabili svojih vlog...

V Leipzigu je bil te dni zatvorjen zadnji še obstoječi variete »Kristalpalast«, tako da mesto z nad 700.000 prebivalci ne bo imelo razen nekaj kino-podjetij in par gledališč, nobenih drugih zabavišč. — Avstrijski Heimwehrovci in drugi fašisti tako radi očitajo socialistični upravi mesta Dunaj, da ona tira dunajska zabavišča v propad s prekomernim obdavčenjem. Zlasti napadajo v tem oziru finančnega referenta dunajske občine s. Breitnerja. Vendar ima Dunaj še kljub temu 16 gledališč, 12 večjih varietejev, 2 stalna cirkusa, 150 kino-podjetij in nebroj raznih tingl-tanglov. Po drugih evropskih mestih, kakor tudi po ameriških, ki nimajo socialistične uprave, pa zabavišča drugo za drugim zapirajo.

Argentinijska zapira pot tujcem. Argentinska vlada je prepovedala naselitev tujcev v deželi, da s tem omili — naraščajočo nezaposlenost.

Apostoli ne dajo zaslužka brivcu. V Erhu na Tirolskem igrajo vsako leto pasijonske igre, pri katerih sodeluje vsa občina. Tamošnji trški brivec je bil radi tega prisiljen se te dni izseliti na Štajersko, ker v Erhu ni imel nobenega zaslužka več, kajti vsi moški so si pustili rasti dolge lase in brade, da bi bili bolj podobni svetopisemskim osebam.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.